

RESTAURAREA UNUI STEAG DE MĂTASE PICTATĂ

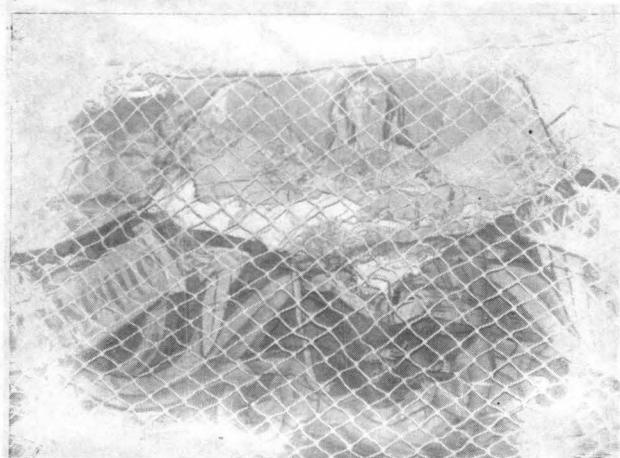
Cornelia KERTESZ
Carmen GIURCĂ
Zoe HAȘEGAN

Obiectul prezentat este un *Steag de breaslă* provenind din Germania și datând cu aproximație din secolul al XVIII-lea. El aparține Fundației Kolping.

Dimensiunile piesei sunt: 1,78/1,80 m., înainte de restaurare și 1,90/1,94 m., după restaurare.

Este confecționat din mătase naturală cu chenar și medalion central, pictat pe ambele părți, având ca accesorii franjuri și ciucuri din cupru argintat, mătase galbenă și fanion din stofă fină de lână, datat 1927.

Foto 1.
Conservarea
anterioară a
steagului între două
straturi de fileu



Personajele reprezentate pe steag sunt „Sf. Anton de Padova cu pruncul Iisus în brațe” pe o față, iar pe cealaltă este reprezentat, probabil, „Sf. Ignațiu”.

Datorită celor patru steme care au mai rămas pe steag (din șase) cu însemne ale dulgherilor, țesătorilor, fierarilor, tâmplarilor, ne indică faptul că el a aparținut unor bresle reunite.

Steagul a suferit o restaurare anterioară, probabil la începutul sec. XX.

A fost montat pentru conservare între două straturi de fileu din ață groasă pescărească, cu ochiuri de cca. 2/2 cm. (Foto 1).

Factorii externi ce au acționat asupra piesei i-au provocat următoarele tipuri de degradări:

- degradări fizico-mecanice și anume depuneri de praf și murdărie pe întreaga suprafață, tăieturi, destrămări, pierderi de țesătură, șifonări, cutări;

- degradările provocate de solicitările plasei din restaurarea anterioară care prin greutate,

tehnica de execuție și modul de prindere direct de mătasea steagului, au produs tensionări, sfășieri, pierderi parțiale ale acesteia;

- degradările fizico-chimice sunt evidente prin decolorări datorate acțiunii foto-chimice a luminii, îmbătrânirea materialelor conținute (uscăciunea firelor, fragilizare, rigidizare) oxidarea firului metalic, desfacerea parțială de pe miezul textil, oxidări parțiale ale țințelor de prindere.

Piesa a necesitat tratamente de curățire, emoliere, dezinfecție, consolidare pe suport de creplin, cât și acoperirea pe ambele fețe cu țesătură foarte fină de mătase naturală (creplin).

Tehnica de execuție a steagului este următoarea: țesătură de mătase naturală executată manual, cusături manuale cu fir de mătase naturală.

Pictura a fost făcută cu culori pe bază de ulei.

S-au efectuat analize teste și investigații pentru stabilirea tratamentelor de restaurare adecvate.

Restaurarea propriu-zisă a început cu măsurarea și schițarea laturilor steagului, urmată de desprăfuirea cu aspirator cu filtru de tifon. S-au demontat marginile din țesătură de mătase sintetică ce au fost aplicate în restaurarea anterioară. Marginea ce prindea plasa de protecție a fost aplicată prin coasere cu mașina de cusut (trei rânduri de cusături).

Descoaserea plasei s-a făcut



pe rând pe ambele fețe, fiecare nod fiind desprins cu grijă pentru a nu produce deteriorări în plus în punctele de prindere (Foto2).

Datorită condițiilor neadecvate de expunere și păstrare, au rezultat părți rupte și sfășiate. Din această cauză a fost necesară o consolidare provizorie cu tül fin sintetic, în vederea curățirii umede.

S-au așezat corect fragmentele, s-au direcționat firele destrămate prin umectare pe porțiuni, cu apă distilată și s-au presat cu plăci de marmură

Foto 2.
Descoaserea
plasei de fileu



Foto 3.
Consolidarea cu tül
în vederea curățirii
umede

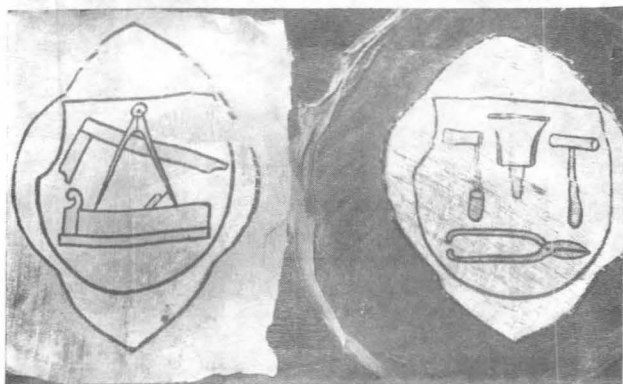


Foto 4
Restaurarea
stemelor cu
însemne de breaslă

așezate pe hârtie de filtru

Fragmentele au fost prinse între două straturi de tül prin coasere în zonele cu porțiuni lipsă (Foto 3).

S-au demontat cele patru steme cu însemnele de breaslă cu ajutorul unei forfecuțe foarte fine și cu bisturiul. A fost o operație dificilă datorată gradului ridicat de deteriorare a suportului de mătase din care au fost confecționate stemele.

Foto 5. „Sfântul
Anton de Padova”
- înainte de
restaurare

Au fost fixate pe hârtie japoneză cu C.M.C. și trecute



apoi pe suportul de consolidare din mătase naturală.

Suportul s-a montat în gherghef, iar ca tehnică de lucru s-a folosit punctul de broderie bizantină, coaserea făcându-se cu fire de mătase naturală vopsite în culorile piesei (Foto 4).

Pentru curățirea umedă s-a confecționat un pat absorbant alcătuit din trei straturi: finet, tifon și hârtie de filtru.

S-au preparat soluții de spălare (Radix-Saponaria 2-3 % în apă distilată), de tratament (1% glicerină pentru emoliere, 0,01 % timol în alcool și apă distilată pentru dezinfecție, 1% acid acetic în apă distilată pentru înviorarea culorilor).

Pentru clătiri s-a pregătit apă distilată.

S-a testat rezistența culorilor la soluția de spălare, concentrația soluției pentru test fiind de trei ori mai mare decât soluția pentru spălat.

Curățirea steagului s-a făcut local pe patul absorbant prin tamponare cu soluția de Radix-Saponaria pe porțiuni de 30 X 30 cm. Patul absorbant a fost schimbat de câte ori a fost necesar. Clătirile cu apă distilată au fost repetate, ultima clătire efectuându-se cu soluția de tratament.

Curățirea zonelor pictate s-a făcut prin ștergere ușoară cu tampoane umezite cu apă distilată, uscarea prin presări ușoare cu hârtie de filtru și plăci de marmură. Culorile au fost fixate

cu fixativ mat pentru tempera.

Bordura în culoare vișinie a fost restaurată pe creplin de mătase naturală vopsit în aceeași nuanță cu coloranți acizi.

Panglicile cu inscripție au fost restaurate prin completarea golurilor cu fragmente de mătase similară.

Medalionul central (Sf. Anton cu pruncul în brațe) a fost demontat, umezit cu apă distilată și presat cu ușor pentru înlăturarea cutărilor. La completarea porțiunilor lipsă (față, mâini, nor) s-a întrebuițat țesătură de mătase vopsită în culoare neutră, fragmentele rămase deosebit de fragile, fixându-se pe acest suport cu rețea din fire de mătase în punct bizantin (Foto 5, 6).

În partea stângă a medalionului central s-a montat, pentru completare cât și pentru păstrarea echilibrului steagului, o țesătură fină de mătase în legătură de pânză, neutră și impersonală (Foto 7).

La medalionul ce reprezintă pe Sf. Ignațiu, ca urmare a degradării fizico-chimice suferite, a rezultat un fragment deosebit de rigid și friabil ce nu a permis coaserea. Fixarea acestuia pe suport s-a efectuat prin lipire cu soluție de C.M.C.4%.

A urmat remontarea medalionului central ce reprezintă pe Sf. Anton și a celor patru steme cu însemne de breaslă.

S-au consolidat franjurii laterali.



Pentru protejare, steagul s-a montat între două straturi de creplin confecționate din patru fâșii prinse alăturat. Coaserea fâșiilor s-a efectuat datorită lățimii mici a materialului. Creplinul a fost apretat cu gelatină, tratat preventiv cu timol și vopsit cu colorant acid în tonalitatea predominantă bej deschis (Foto 8).

Aplicarea plasei de protecție din creplin s-a făcut cu punct de coasere aproape invizibil, urmărind zonele mari.

Foto 6.
„Sfântul Anton
de Padova” -
după restaurare



Foto 7.
Ansamblu înainte
de completarea
medalionului
central

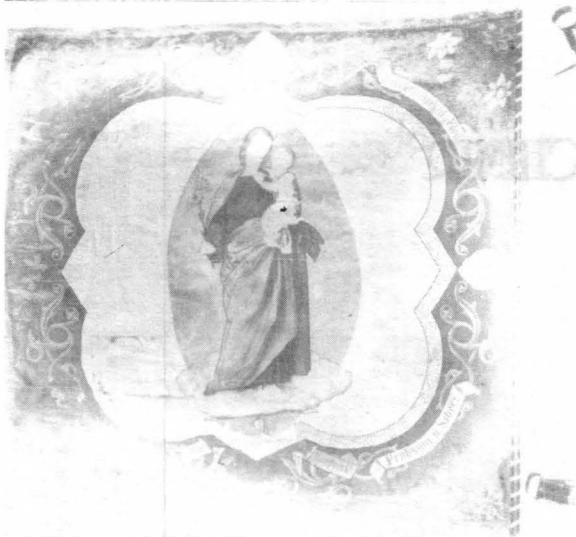


Foto 8.
Piesa după
restaurare

Galoanele cu fir metalic, ciucurii și țintele pentru prinderea pe hampă au fost curățite cu soluție de complexon, soluție tampon și protejate după caz cu Paraloid.

În final steagul a fost prins pe hampă.

Restaurarea s-a executat pe masă, steagul fiind așezat pe o folie de polietilenă care a avut dublu rol: de protecție la curățirea umedă și mânuire ușoară la operațiile de întoarcere și schimbări de poziție necesare în timpul procesului de restaurare.

Restaurarea actuală permite expunerea temporară a steagului în poziție verticală, sprijinit de

hampă, respectându-se condițiile de microclimat.

În depozit este indicat a se păstra în poziție orizontală între două straturi de pânză de bumbac sau foiță japoneză, protejat de praf (cutie sau sertar).

RÉSUMÉ

L'exposé présente en détail la restauration d'un drapeau de soie peinte provenant de l'Allemagne, datant de la fin de XVIII^{ème} siècle.

Les principales opérations appliquées ont été: le nettoyage (dépoussiérage et lavage local sur un support absorbant avec une solution de Radix Saponaria et eau distillée avec une concentration de 3%) et consolidation (selon l'état de dégradation de la pièce on a appliqué deux techniques de consolidation – doublage en tissu de soie et couture des fragments originales au point byzantin et fixation sur le support avec solution de C.M.C. 4% à cause de la haute fragilité des fibres).

Une surface assez large située au centre du drapeau a été complétée avec du tissu de soie pour couvrir la partie qui manquait du support original. L'opération a été utilisée pour équilibrer les forces du drapeau.

Pour ne pas masquer une de ses faces, le drapeau a été protégé entre deux supports transparents de crêpe lin fixés avec un point de coudre invisible.

L'actuelle restauration permet la présentation du drapeau suspendu à la hampe seulement de manière temporaire. Il est préférable de garder l'objet à plat maintenu sur un fond rigide.